

ACC. N:R M. 9717 : 1-15

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: Ola Nilsson
 Härad: Järrestad Adress: nr. 63, Tömmarp
 Socken: Ö. Tömmarp Berättat av: Densamme
 Uppteckningsår: 1945 Född år 1869 i Tågarp

Julse der, leker ö. midsommer 2.1-15

L. u. F. 34.
" 46.

Brev!

M. 9717.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Om han jag sålt bevara präglor
Såst efter bästa förmåga och därvid
följt den angivna anvisningen.

Skulle något komma tillkänna mig
är jag tacksam. I annat fall är jag än-
då glad om jag i någon ringa mån bidra-
get till bevarande av gångna tiders seder och
bruk, för vilka jag alltid haft intresse.

Jag har nedskrivit dessa anteckningar
med blåpenna, ty sen man är nära
70 år går de inte så bra med bläck.

Hälsningsfullt

Olof Nilsson

nr 63

Bromsö

1. Advent firas blott i någon rustika familj genom att tända ljus de olika söndagarna, ett för första söndagen med uttänning av ett fjär var av de tre fjärjande söndagarna. Bruket har upphörrat först under senare år tydligen genom kyrkliga tidsringar.

2. Lucia firas inte bland allmänheten här på orten. Jag har inte funnit ett enda hem där Lucia firas.

3. Julsticket började med slakten och tillredning av många sorters julmat såsom blodkaka, smetsocker, sylta och olika slags köttkvar. Därefter kom bryggden av julelölj som firades i god tid därför att julelölj, som avsetts för julen.

3 kumma användas för julkalaset.
Pecorijäst användas inte i Lantkummen då
julkalaset pågick minst ett dygn varvid
gröns och finare bröd bakades av så-
väl råg som hvarmjöl. Potatlsröd var
då inte så allmän. Men däremot bakas
eller krypps inte mycket i kummen.

För inköp av vissa förmödenheter såsom
sprit, kryddor, lutjish, ägg, salt m.m.
användes för att tillkøpta sig något
minsta i god tid en resa till Linné-
kummen för tagas. Julkummen stängdes
hemman av talg. Särskilt gillades före-
kom inte endast brötträngar.

4 Gårdplanerna sopades. Härvar åt
fåglarna uppsättas och uppsättas in-
om vanligen i Långgården. Annan utvändig
utsmickning förkom inte.

5. Inomhus julfrydnader bestod af mestadels en hvarsinnader, som kom af sin plats i kistan och intogs endast vid betydliga tillfällen. Vit drällduk lades på matbordet, även på stängarna över järnkabelugnen bräddes en vit duk.

På långbänken vid matbordsändan lades en konstvävd agedyna, ett lihadant gynn (mindre dyna) lades i ländstolen. Två manssängen jämte kabelugnsbänken pryddes med konstvävda tälchen och på huvudgården lades en dyna kallad "pudestapp" vilken var inreddagen med vitt linn. Uttytt med vatten minster i en ändan. Stäpplaget försågs med vägar och gator. Senare var det inga särskilda julfrydnader.

6. I Lantmannen har julgran blivit bruk. Sig först efter järnvägens och stationens till-

16. 6. 17.

6. Komst. Från stationen har bruket spritt sig, så att julgran förkommer nu i de flesta hem åtminstone om där finns barn.

7. Julbordet dukades julaftnen sedan de under 5 antalade anordningarna varo undanförda. Julbögar brukades på så sätt, att var och en av parvige medlemmarna fick en talrik med bakt kött, korv och smör, så mycket, att det skulle räcka även för annan dagen. Alla barnen fick var sin julest och julkaka. Julkaka som skulle gämnas till vårens förskola inte. Ett ljus på var bords ända var den enda dekoration som förkom. Sedan med julkägar, julkakor och julest är nu den sängst tillbakas bortlagd.

8. Stortidning var vanligen dopp i gryn till julestens middag. Julesten var bruk

8. vudansådet att man först åt något
av julkägarna som var på tårnarna
direfter lut fisk och sist rågrognsöte.
Gästerna eller mandel i gröten förklarade.

9. Julkisa i kyrkan förklarades inte
så ofta på landsbygden, men då den för-
kommer kändes den.

10. Julklappstidningen är nog lik den jul-
gransen en senare tidens förtelse där på
orten och har nog spritt sig från sam-
ma plats som den. Julklappstidningen
mer nog inte så ofta. Att kasta julklapp
har jag som barn varit med om ett par
gångar. Julklappen lades i en stor pa-
ket som kastades in så tydligt och obe-
märkt som möjligt.

11. Julklapp brukades mycket i min
barndom var i både pojkar och flickor

ACC. NR M. 9717:6.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

11 deltaga, men jag skriver här nedan hur för-
trädje person. Sko Blackess var en
leke. Ett skäp av en hitinga eller annat
smält och smält finemål lades mellan två
stolar. Den person som skulle sko ble-
kom placerade sig sittande på skäpet med
fötterna framför sig benlagda på skäpet.
I denna vanskliga ställning skulle han
med en böpp stöta i golvet så många gån-
ger, som det finns spikar i en omgång
höstskor, men så att han stötte vid hö-
ger och vänster sida och varit annat. Han
skulle nuschigen mellan varje stöt i golvet
kastat böppen över sina benlagda fötter.
Så ut finnes gip (äga) var en annan.
Ett smält band fast i en takhjul i stegen
ett fua (furneriga) stöddes på lämplig
plats. Så skulle den som skulle utföra

ACC. N:R M. 9717:7.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

11. Sedan med förbundna ögon hölls den i handen gå runt 20 varv, varefter han genast att hästa en nändule skinn såna släcka lytt. Rinsning: Likar.
Man lade en del nätter på bordet. En av deltagarna i liken höll för ögonen, medan en annan pekade på en nitt. Sedan gick den förstnämnde plöja till och tog den utskrädda natten. Låg gick det om på alla i laget. Sen tog man nätter i handen och lät någon ge en udda eller jämt, gissade han rätt, gick han alla nätterna i ansat fall måste han lägga till, så att det blev som han gissat. Ett sitt var att lägga händerna över varandra med nätter emellan och skrandla duktigt. När vid max 10. När kommer en berömda samlande och skrandla När många begänter har han. Sen kunde

ACC. N:R M.9717:8.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

11 man såga "Upp och ned med frammen
alla gångarna i dansen. Hur många var det
Resultatet för dem som gissade blev att vinna
ett litet bit. Dera andra gissnings lekas
fanns. Pantlånings lekas.

Jag ger dig en peng på din brudasång.
Lehlaget satt i en brets. I en i britten gick
den som ledde leken och till varje deltaga-
re upprepade han denna ramsa. "Jag ger
dig en peng på din brudasång. Du får
köpa för den vad du vill men inte svart
och inte vitt och inte ja och inte nej och
inte grina (skatta). Sedan skulle ledaren
med hjälp av en köpp och allas
snärjande och skottande frågor si-
ka några deltagarna att ge vad som
förbjöds i ovanstående ramsa. Gjorde
någon det måste han ge pant.

9
ACC. N.R. M. 9717:9.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

11 Byta namn. De lefande placerades
trå och två truppa och bytte namn med
varandra. De skulle finnas som inte
hade någon pare. Senare skulle säga
till sig någon av de parade. Om den till
ropade då inte kom ihåg namnbyttat utan
kom på tillropet, fick han ge pant. Ty
det var ju icke han utan hans pare, som
skulle komma. Den som ledde lekens
te upp pantarna och sa därvid "Jag lyser upp
en pant den som känner den, han bränner den
eller brännes jag upp den. Leksledaren
dånade själv den som löste första panten.
Sedan kunde han säga: "Vad skall den göra
som nästa pant äger. Då skulle den som
löst föregående pant döma. Den som
de blev att placera sig i under saken. Då
måste den döma om pågäret och lösa

ACC. N:R M. 9717:10.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

11 att han plocka något. Ledaren fråga
 vad gör du där? Plockas persifla swara den
 dönde. Har många bunter? Jo vist antas
 bunter nämndes. Kan ska ha den frågade
 Den dönde nämnde någon i sällskapet, som
 även fick dem i form av byssar. Skundom
 dömdes att bli en till vänan. Då måste
 den dönde stående på en stol säga.
 Den som har mig här lyfter mig ner
 Någon av laget hjälpte då ner honom.
 Den sista partiet dömdes nästan alltid att
 lindra. Den dönde, vanligen en pojke, ställde
 sig vid en dörr med båda händerna på dörrens över-
 trä. Ledaren frågade. Kan hänger du
 för. Han nämnde någon flicka, som då ställde
 sig bak honom med händerna på hans bå-
 da armar. Så fort gick det till alla i laget var
 med i raden varannan pojke och varannan

M. 9717: 11.

LUND
FOLKUNIVERSITET
BOKFÖRHANDLINGAR

11. Plöskan. Hingningen avslutades med
 brytaren. Länga lila sadlar och från båda
 sidor. Sedan utan pent omc. en brudligg
 att leta delvis som en i sadeln. De lilla
 de satta i en ring nära in till varandra.
 Högst deltagare lade sin vänstra hand med
 innerisidan uppåt på sitt vänstra lår. En
 högre handen fördes långt slutet taktmäs-
 sigt emellan den egna och grannens vänstra
 hand. Med en påminning vändades ob-
 märkt laget runt. Det under det man
 sjöng. Senare daler den skett vandra från
 den ene till den andra, låten går låtarna.
 Låten aldrig stilla till. Högst av de lilla
 stod inner i ringen för att upåsa upp och
 snabbt slå ned på den som innerst i på-
 minngen. När det lyckades skaffade båda byta

M. 9717:12.

LUND'S UNIVERSITET
FOLKMINNESSÄLLSKAPET

11. Jämlar. Jago vännar i märkligt var även
en led intas part. Jag behånde de hade sig
i två lag. Det ena laget gick ut i ett
märkt rum, medan det andra stannade inne.
Det laget som var i märket var ett delade
upp sig på dem som var inne, så att var och
en av dem fick en vän. En flicka fick en pojke
och en pojke en flicka. De innervarande som
inte måste vandra fick sig tilldelad skulder
så en i sändes ut i märket och kom
från sin vän. Innan man sade där som
varit ute och hämtat, "Här bor jag. Hade
han här till sitt person sade denne. Här
bor jag och här och stannade inne. I annat
fall sade han, "Här bor inte jag och gick så
ut igen. Så fort gick det till var och en till sin
sin tilldelade vän. Många andra behålls förmå
hade varit och utom part.

M. 9717: 13.

LUND UNIVERSITY
FOLKMINNESARKIV

12. Den kvällen var det knäppt som
 jag i förtiden vid julottan. I min ungdom
 gick man aldrig bort på juldagen.
 Nu man är man inte så nära
 med det.

13. Tyngdaften, precis alla ungdomar
 på sin egen tillgång och skydda ut det
 gamla livet. Tyngdaften bekanta ungdomar
 gärdarna att kläda till vanliga
 folk. Men de vanliga blev trötta
 de eller även dessa julsedes är i det
 närmaste knäppt. Nya andra bruk för
 de olika högtidsdagarna ha varit följande
 mit. "Lilla julaften" bekändes dagen före
 julaften.

14. I de lutherska kyrkorna har man jag
 har vissa ceremonier gjordes ingen

M. 9717:14.

LUNDS UNIVERSITETIS
FOLKLIVNESARKIV

18. Skiftad emellan tjänare och öfriga familjemedlemmar, de äro samma rättigheter och samma bord. Den tiden det funnits tröskman eller vaktpojke skaffa de alltid inbjudas till julafton.

Den förändring julfirandet under senare årti-
nder genomgått är helt en följd av ändrade
tidsförhållanden. Den nya snijf, som tillkom-
met genom förbättrad samfärdsel och stations-
samband uppkomst, har i mycket påverkat jul-
firandet. En del gamla julseder ha blivit bort-
lagda, men bruket med julgran och julklep-
per har blivit mera allmänt. Bristen på arbets-
hjälp och tjänare är orsak till att mycket, som
tillreddes hemman, nu måste skaffas
slipade. Allting är ju också mera lätt tillgäng-
ligt nu än för.

M. 9717: 15.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

L. W. F. 46.

Midssommars bruk har jag inte vidare kun-
nat finna här på orten. Däremot ett mid-
ssommarsafton brukades sitta en vänt, kallas
härlehs ört, under loftet i stugan för ett par
ungdomar. När de återna tillbaka blev det
giftsmål. När de från varandra blev det
slut den enellen. Även brukade ett flä-
skälet från tre hyägor ställa samman,
plöcka en släkt blommar, som förhade an-
vändes att söka bort sjukdomar med.
Sankt Pärddag som varrelades midssommar-
afton var också varrelat med sjukdomar.

Om en sädeskärra, som gått het genom kvar-
nen och funnen i ett bröd, hölls under trö-
gen kunde man i kyrkan se dem som
vara hävar. De stodo nämligen värde-
med ryggen mot altaret.

M. 9717:5a

Efter måltiden under julaftonens baka
fräckorna förpackade i form av jul-
äpplen och äro nu klädda.

MINNE UNIVERSITET
BOSTON MASSACHUSETTS